

Ötvenéves a Ladó-féle utónévkönyv

1. Jubileum. 2021-ben ünnepelte LADÓ JÁNOS (1971) Magyar utónévkönyve az 50. évfordulóját. A Magyar utónévkönyv a legtöbb családban ma is megtalálható, sok esetben még mindig ez az a forrás, amelyből a leendő szülők nevet választanak gyermeküknek. Egy ilyen kerek évfordulón érdemes egy kicsit részletesebben is foglalkoznunk a mű megszületésének körülményeivel, hatásával és természetesen a megalkotójával is.

2. A könyv létrejöttének előzményei. Az utónévkönyv, illetve valamilyen névlista létrejöttének igénye hosszú évek során alakult ki. Ennek szükségessége három fő dologra vezethető vissza: a) egy pontos, az adható neveket tartalmazó lista hiányára; b) a névadás bizonytalan, nem egyértelmű szabályozására; c) a problémák föltárásának igényére, kérdések, ajánlások megfogalmazására a névadással kapcsolatosan.

a) Egy pontos, az adható neveket tartalmazó lista hiánya volt az egyik oka, hogy megszületett az utónévkönyv. Az adható utóneveket hazánkban a LADÓ-féle könyv megjelenéséig nem gyűjtötték össze: nem volt olyan lista, amely meghatározta, illetve segítette volna a névválasztást. A létrejött néhány névjegyzék kevés nevet tartalmazott, és valamilyen szűkebb céllal, főleg az anyakönyvezést megkönnyítő segédletként hozták létre őket. Ilyen volt a Nem-magyar keresztnevek jegyzéke (1893, 1909), amely csupán az ország nem magyar ajkú lakosságának a neveit és annak átírását tartalmazta. Hasonlóan az anyakönyvvezetőket segítette LENGYEL ZOLTÁN (1917) Magyar utónévkönyv című munkája, amely a jogszabályok mellett csupán néhány száz nevet, becenevet sorolt föl. A könyvben szereplő 299 férfi- és 232 női név elsődleges célja az idegen nevek magyarítása volt. Érdemes még megemlítenünk BABÓ SZILÁRD A hatályos anyakönyvi, házassági és vallásügyi jogszabályok című munkáját (1948), amelyben 1013 utónév szerepelt. Köztük sok volt az elavult, kevésbé vagy egyáltalán nem használt név. A nevekről semmilyen információ nem szerepelt benne, még az sem, hogy melyik női és melyik férfinév. Ezért nem csoda, hogy több leánygyermeket férfinéven anyakönyveztek (pl. *Celesztin, Marcell*). A névjegyzék már a megszületése pillanatában is sok olyan nevet is tartalmazott, amely egyáltalán nem illett a magyar névrendszerbe, nem volt rá jellemző. Ilyen például az *Abercius, Acindimus, Adolár, Bozsetyecha, Cseszmir, Dobrodaj, Haralampus, Nyagoe, Pafnuc, Zsivána*. Ugyanakkor a névjegyzékben az akkor már divatos és gyakori nevek közül több nem szerepelt, így például hiányzott belőle: *Andrea, Anikó, Csaba, Csilla, Erika, Ildikó, Tünde* stb.

b) Még a 20. század második felében sem volt egyértelmű a névadás szabályozása. Az első komolyabb szabályozás, amely ma is életben van, az 1950-es évek elején történt (1952. évi 19. törvényerejű rendelet): ekkor lépett életbe az a szabály, amely kettőben határozta meg az újszülöttnak adható keresztnevek számát. Újabb megszorítást fogalmazott meg az 1963. évi 33. törvényerejű rendelet, amely még nem korlátozta az adható neveket, csupán javasolta, hogy az idegen hangzású és helyesírású nevek helyett magyar hangzású és írásmódú nevek kerüljenek anyakönyvezésre, illetve mindenki a nemének megfelelő

nevet kapja. Ebben az időszakban az anyakönyvvezetők önhatalmúlag dönthettek egy-egy név bejegyzéséről. Munkájukat nem segítette névkönyv vagy komolyabb névjegyzék. Csupán a naptárakra és a fent már említett BABÓ-féle névjegyzékre (1948) támaszkodhattak. Így aztán igen sok gond adódott egy-egy név bejegyzésekor, gyakori volt a szülők és az anyakönyvvezetők közti vita. Előfordult, hogy valaki helynevet vagy híres ember családnevét akarta anyakönyveztetni gyermekének, esetleg maga alkotott két név összevonásából egy új nevet; pl. *Tibor + Mária > Tiria* (KATONA 1972).

c) A névadás, az anyakönyvvezés szabályozatlansága számos gondot és problémát vetett föl. Ezeket igyekezett a névtudomány oldaláról LŐRINCZE LAJOS az Akadémia Nyelv-művelő Bizottságának ülésén tartott előadásában összegyűjteni, és megoldási javaslatokat megfogalmazni (LŐRINCZE 1969). A szerző az 1967-es év bejegyzett neveinek vizsgálata, valamint a Nyelvtudományi Intézethez érkező levelek, kérdések alapján, példákkal szemléltetve mutatta be eredményeit. Megállapította, hogy ugyanazok a nevek igen sokféle írásmóddal lettek bejegyezve, köztük több a női név. Néhány példát előfordulásuk számával együtt föl is sorolt a vizsgált évből: *Artur* (13), *Arthur* (5), *Artúr* (2); *Henrik* (24), *Hendrik* (14), *Henrich* (1); *Lóránt* (27), *Lóránd* (10); *Adrién* (84), *Adrienne* (55), *Adrienn* (27), *Adrianna* (4), *Adrienna* (3), *Adriene* (1); *Anette* (13), *Anett* (6), *Anetta* (3), *Aneta* (1), *Anet* (1); *Angéla* (198), *Angella* (24), *Angélla* (1), *Anglika* (1); *Szilvia* (461), *Sylvia* (29), *Silvia* (3); *Szeréna* (9), *Szerénke* (2), *Szerén* (1), *Szeréne* (1), *Szerényke* (1). A szerző zavarónak tartotta, hogy az eltérés több név esetében igen kicsi; pl. *Ferencz – Ferenc, Judith – Judit, Edith – Edit*. Hasonlóan az idegen nevek is többféle alakban szerepeltek, pl. *Szilvia – Sylvia – Silvia; Konstantin – Constantin*; pedig az idegen írásmód az ejtésben is sok bizonytalanságot okozhat, pl. *Alice, Marianne, Henriette*. Az ilyen változatokat szerinte egységesíteni kellene. Sok esetben az eltérő írásmód ejtéskülönbséget is jelenthet: *Mónika – Monika, Tibor – Tíbor*. Emellett arra is kitért tanulmányában, hogy pontosítani és egyértelműsíteni kellene, a *Jácint* például női vagy férfinév-e. Elfogadóan kezelte viszont LŐRINCZE az önállósult becéző névalakokat (pl. *Magda, Kata*), illetve az azonos töből származó alakváltozatokat (pl. *Kamill – Kamilló, Margit – Margó*). Az ilyen alakváltozatokat véleménye szerint ugyanis már önálló névnek kell tekintenünk. Mint megjegyzi: „a keresztnévanyag gazdagodását, állandó bővülését nemcsak hogy el lehet fogadnunk, természetesnek lehet tartanunk, hanem a lehetőség szerint segítenünk, támogatnunk is kell. Ami tehát a névvariációkat illeti, mindaddig el kell fogadnunk őket (az előbb mondottak szerint önálló névként), ameddig valóban elősegítik a név funkciójának jobb betöltését, az azonosítást, illetőleg a megkülönböztetést.” (LŐRINCZE 1969: 38.)

3. Keresztnévadási (vagy utónévadási) tanácsadó könyv szükségességének megfogalmazása. A felsorolt anomáliák, bizonytalanságok alapján megfogalmazódott annak az igénye, hogy létrejöjjön egy olyan névlista, amely iránymutató lehet a magyar utónév-választásban, illetve -használatban. Az előkészületek többszöri és széles társadalmi, állami egyeztetéssel folytak. Meglepően demokratikus eljárás volt ez, amelyben rengetegen vettek részt. A hivatalos intézmények közül az Igazságügy-minisztérium, a Minisztertanács Tanácsszervek Osztálya, Budapest Főváros Tanácsa, a Belügyminisztérium és az Állami Egyházügyi Hivatal képviseltette magát. A megbeszéléseken mindig jelen voltak a névtani kérdésekkel foglalkozó nyelvészek is. Végül a névlista elkészítésével az MTA Nyelvtudományi Intézete LADÓ JÁNOS tudományos főmunkatársat bízta meg. Fontos megjegyezni, hogy a Minisztertanács a munkálatokat anyagilag is támogatta.

4. Ladó János. Mivel az ünnepelt félévszázados Magyar utónévkönyv LADÓ JÁNOS munkája, az ő nevéhez kötődik, érdemes néhány szót róla is ejtenünk. Ki is volt ő? Ladó János 1918-ban Petrozvényban született. 1936-ban érettségizett Miskolcon. Magyar szakos középiskolai tanári diplomáját majdnem negyvenévesen, 1957-ben szerezte meg. Az egyetemi diplomáig többféle munkát végzett: volt segédmunkás, házitanító, hivatali kisegítő, betanított munkás, bérelszámoló, iskolai tanító, a II. világháborúban pedig a dunántúli híradós kiképző zászlóaljnál szolgált. Az egyetem elvégzése után először a nagykátai általános iskola (1957–1959), majd a budapesti IV. kerületi Viola utcai általános iskola tanára (1959–1962) volt. Benkő Loránd aspiránsaként 1964-ben a nyelvtudományok kandidátusa lett. 1962-től 1988-ig, nyugdíjba vonulásáig az MTA Nyelvtudományi Intézetének munkatársa. 2002-ben hunyt el. (KOZÁK 2014.)

LADÓ fő kutatási területei a névtan mellett a szóalkotások, ezen belül is a mozaikszók, a köszönés- és megszólításformák, a beszédkultúra új jelenségei, valamint a szaknyelvi nyelvművelés sajátosságai voltak. Több tanulmányt írt a Magyar Nyelvőrbe, és a Nyelvművelő kézikönyv több szócikkének a szerzője volt. Nevét mégis mindenki az 1971-ben megjelent és eddig hét kiadást megélt Magyar utónévkönyv miatt ismeri.

5. A Magyar utónévkönyv

5.1. Előkészítés. Az utónévkönyv előkészítése igen sok munkával több évet vett igénybe. Az első lépés a nevek összegyűjtése volt, amely az akkori időkben szokatlan módon, széles kör bevonásával történt. A televízió népszerű Családi félkör című, 1969. január 4-i műsorában GRÉTSY LÁSZLÓ felhívást tett közzé, amelyben arra kérte a nézőket, hogy küldjenek ritka keresztneveket a készülő utónévkönyv számára. A felhívásra 1507 levél érkezett 35200 névadattal. Ebből kiválogattak 1803 női és 1795 férfinevet, amelyet nyelvészekből, pedagógusokból és anyakönyvvezetőkkel álló 130 fős csoport minősített, értékelt, majd kiválasztott 1827 nevet, amelyből 895 női és 932 férfinev volt.

A nevek kiválasztását, ajánlott vagy elfogadható minősítését hosszú egyeztetések, munkálatok előzték meg. A nevek írásmódjának, kiválasztásának szempontjait 1969. január 21-én a Helyesírási Bizottság és a Nyelvművelő Munkabizottság ülésén egyeztették, illetve határozták meg. Azt, hogy ez az előkészítő munkálat milyen hosszú és szerteágazó volt, jól szemlélteti KOVALOVSKY MIKLÓS kéziratban fennmaradt, 1969. november 11-i feljegyzése, amely három oldalon, 24 pontban foglalta össze az utónévjegyzék megrostálásának szempontjait (KOVALOVSKY 1969). A javaslatok közül a legfontosabbak álljanak itt:

1. Az *-in* ~ *-ina*; *-ett* ~ *-etta* végződésel a nevek ne alkossanak külön változatokat, helyette a rövidebb alakokat fogadják el; pl. *Babetta* helyett *Babett*.
2. A hasonló hangzású, írásmódú nevekből csak egy változat szerepeljen; így a *Loránd*, *Loránt*, *Lóránt* alakok helyett csupán a *Lóránd* nevet tartja elfogadhatónak.
3. A közsői női névalakok jobbák *-ka* kicsinyítő képzővel; pl. *Boglárka*, *Gyopárka*.
4. Fölösleges a meglévő női nevek további nőiesítő képzővel való ellátott alakja; pl. *Judit* > *Juditta*, *Lizett* > *Lizetta*.
5. Furcsa írásalakú nevek ne szerepeljenek: *Lüszli*, *Lüszett*, *Besszi*.
6. Helynevek, családnevek, közszók általában ne legyenek utónevek.
 - Az ismert helyneveket érdemes kerülni; pl. *Anatólia*, *Alexandria*, *Arad*, *Bakony*.
 - A közkeletű, gyakori családnév keresztnévként zavaró; pl. *Bajza*, *Bakos*, *Barta*.

- Közszó lehetőleg ne váljon keresztnévvé; pl. *Béta, Alfa, Csóka, Bokor, Piros, Tea, Rozetta*.
7. Kellemetlen, elavult nevek ne kerüljenek az adható nevek közé; pl. *Leszbia, Töhötöm, Tasziló*.
8. A becézett alakok legyenek kizárva.
9. Több név lehetséges azonos rövidítése zavaró; pl. *Teo (-bald, -fil, -dor,-kán)*.
10. Dönteni kell az *s* sz-es változatok között; pl. *Stella ~ Sztella, Salome ~ Szalome*.
11. Meggondolandó az idegen–magyar névpárok egységesítése; pl. *Trisztán ~ Terestyén, Bazil ~ Vaszil ~ Vászoly ~ Vazul*.

A felsorolásban még említést tesz a kellemetlen történelmi nevek (pl. *Kain, Júdás*), a német hangzásúak (pl. *Perle, Majer*) és az elavult, nevetséges nevek (*Balambér, Habakuk, Manó*) törléséről. Zárásként megjegyzi: „Hagyomány és újítás, bővítés egyensúlyát valósítsuk meg, őrizzük névállományunk nemzeti, a magyarságot jelző, beszélő jellegét, ne legyen iránymutatónk a feltűnési vágy és a divathóbort (KOVALOVSKY 1969). Ma már ez a lista sok tekintetben változott. Több felsorolt név (pl. *Balambér, Manó*) bekerült az 1971-es utónévkönyvbe, más nevek (pl. *Lizetta, Lüszi*) pedig azóta lettek részei utónévkincsünknek.

5.2. Az utónévkönyv felépítése. A sok szakmai egyeztetés után 1971-ben megjelent a Magyar utónévkönyv, amely annak ellenére, hogy sok laikus és szakember közös munkája alapján jött létre, szerzőként LADÓ JÁNOS nevét viselte. A könyv a Tanácsadó a névkönyv használatához című nagyobb fejezettel indít, amely két alfejezetre oszlik. A névkönyv ismertetése című első fejezetben az olvasó megismeri a mű célját, a gyűjtő- és rendezőmunkát, a nevek kiválasztásának szempontjait, az anyakönyvvezetőség feltételeit. Olvashat továbbá a könyvben található anyakönyvvezhető nevek mellett álló két kategóriáról: az ajánlott és elfogadható nevekről, valamint segítséget kap ahhoz, hogy mi a teendő akkor, ha olyan nevet szeretne választani, amely nem szerepel az utónévkönyvben. Külön alfejezet mutatja be azt, hogy miként épül föl egy-egy névcikk, majd ezt követi az utónévadás mai és régebbi szabályozásának rövid leírása. A második nagyobb fejezet, amely csupán két oldal, az utónévadás névhangulati szempontjait bemutatva igyekszik tanácsot adni a névválasztáshoz.

Az utónévkönyv névtári része a 15. oldalon kezdődik a női nevekkal. Összesen 895 női név és 932 férfinév található a névtári részben. A női nevek közül csupán 251 az ajánlott és 644 az elfogadható, míg a férfinevek közül 219 az ajánlott és 713 az elfogadható név.

A könyvet a névnapok hónapokra bontott, összesített jegyzéke és egy irodalomjegyzék zárja.

5.3. A könyv fogadtatása. A Magyar utónévkönyv mindenképpen hiánypótló munka volt, és ahhoz képest, hogy csak névlistának készült, igen sok információt tartalmazott. Az elkövetkező évtizedek meghatározó műve lett minden olyan személy számára, aki névválasztás előtt állt, de azok is szívesen forgatták, akik a keresztnévükéről szerettek volna valamilyen információt megtudni.

Ennek ellenére néhányan komoly elemzés és bírálat alá vették a megjelent utónévkönyvet. Közülük talán a legátfogóbb MIKESY SÁNDOR Magyar Nyelvőrben megjelent kritikája (1972) volt. MIKESY részletesen írt a névkönyv megszületésének előzményeiről, a névlisták hiányáról, a névanyag összegyűjtésének körülményeiről, az egyes névcikkek felépítéséről. Az elismerés mellett azonban nagyobb teret szentelt a hiányok felsorolásának. Több nevet

hiányolt a könyvből, így az *Áfra, Druziána, Enéh, Golda, Ismería, Méda, Bethen, Dózsa, Pósa, Uzonka, Ividő, Oldamur, Karolt, Ódor, Uldin* neveket. Véleménye szerint nem szerencsés az egyes nevek esetében az *elfogadható* és *ajánlott* minősítés. Nem találta helyesnek, hogy több magyar név mellett áll az *elfogadható* minősítés (pl. *Ajándék, Fehérke, Delinke, Galamb, Tétény, Tomaj, Vajk, Vidor, Zsombor*), ezzel szemben több idegen eredetű név az *ajánlott* minősítést kapta (pl. *Adina, Alinda, Anita, Amarilla, Timót, Titusz, Valér, Valter, Vid*). Véleménye szerint a gyakori nevek mellé nem kellett volna az *ajánlott* címkét odaírni, mivel a könyv célja éppen a névanyag bővítése, színesítése volt.

Kifogásolta a becenévi alakok beválogatását is, amelyek szerinte nagyon egyéni megítélés alapján történtek, hiszen a könyvben például az *Inka* (< *Ilona*) megtalálható, de a *Dezirá, Dadi* (< *Dezső*) nem. Néhol olyan becenévi alakok is bekerültek, amelyek női és férfinev becézői is lehetnek: az *Ilkó* például lehet az *Ilona* és az *Ildikó*, de az *Ilárion* és az *Ilián* férfinevek is. MIKESY szerint túl sok az adható nevek között a *-ka/-ke* képzős becenév, illetve a kitalált becéző, szavajárású nevek: *Baranka* (< *Ágnes*), *Szusza* (< *Almos*), *Suli* (< *Skolasztika*). A becéző alakok ráadásul túlságosan városi-köznyelvi beállítottságúak, például a *Teréz* névnél hiányoznak a *Terca, Teronka* népies alakok. A szerző saját példát említve kifogásolja a névválasztáshoz adott szempontokat; ilyen a jó hangzás elsődlegessége. Szerinte ezt gyakran felülírják a családi hagyományok, úgy, ahogyan az ő családjukban is van *Mikesy Imre*.

Az egyes névcikkek a szerző szerint lehetnek volna hosszabbak, informatívabbak, így elkerülhetőek lettek volna a félreértések, például az a megállapítás, hogy a *Judit* és az *Ivette* név rokonok.

A Magyar utónévkönyv érdemi bírálatként megemlíthetjük FÜLÖP LÁSZLÓ 2001-es írását is, amelyben NAGY IVÁN Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal (1857–1868) című művére hivatkozva a régi magyar neveket hiányolja a kötetből. Föl is sorol közülük néhányat: *Béke* (2), *Életke* (9), *Mimóza* (5), *Napsugár* (1131), *Őzike* (7), *Szironka* (2), *Zöldike* (0) női nevek; *Elmó* (4), *Holló* (10), *Hümér* (8), *Jernő* (0) férfinevek (FÜLÖP 2001). Ezek a nevek ma már mind anyakönyvezhetőek, azonban egyáltalán nem nevezhetőek elterjedt, gyakori neveknek. A felsorolt nevek után álló számok a 2020-as statisztika alapján azt jelölik, hogy abban az évben Magyarországon összesen hányan viselték az adott nevet.

5.4. Bővített kiadások. A Magyar utónévkönyv 1971-től 1990-ig összesen 7 kiadást ért meg, ezzel is bizonyítva, hogy igen fontos és hiánypótló mű. Azonban az eltelt évtizedek alatt a névanyag is bővült, változások történtek a névadás szabályozásában, így szükségessé vált újabb, bővített névlisták, névkönyvek létrehozása. Az elmúlt évtizedekben számos utónévkönyv jelent meg (vö. FARKAS 2006, 2019), de közülük most csak azokat sorolom fel, amelyek közvetlenül kapcsolódnak az itt bemutatott Magyar utónévkönyvhöz, illetve annak szerzőjéhez.

A rendszerváltás után kialakult névszabályozási káosz, az utónévanyag folyamatos bővülése szükségessé tette egy bővített névlista megszületését. Így jött létre 1997-ben az Új magyar utónévkönyv című kiadvány, amely a névadás jogszabályait ismertette, és az akkor éppen adható 2710 nevet felsorolásszerűen tartalmazta (UGRÓCZKY–BÍRÓ 1997). A következő évben látott napvilágot a LADÓ-féle utónévkönyv anyagára épülő, de már 2606 nevet tartalmazó Magyar utónévkönyv (LADÓ–BÍRÓ 1998). Az új kiadás alapján követi az eredeti utónévkönyv szerkezetét, a névcikkek felépítését, de már nem található a neveknl a MIKESY (1972) által is kifogásolt minősítés, illetve a nevek használatának statisztikája.

Új elemként megjelenik azonban a nevek mellett a névhasználat gyakoriságát jelölő minősítés (igen gyakori, gyakori, ritka, igen ritka, szórványos, egyedi).

Az anyakönyvvezhető nevek rohamos bővülése 2016-ban, éppen az eredeti LADÓ-féle utónévkönyv 45. évfordulóján szükségessé tette egy újabb bővített változat kiadását. Ezt a kiadást már LADÓ JÁNOS nem érte meg, így a szerkesztést, a névanyag bővítését szerzőtársa, BÍRÓ ÁGNES és a kiadó egyik munkatársa, SZÍJ BARBARA végezte el. A kötetben már 3812 név, azaz 1637 férfi- és 2175 női név található (LADÓ–BÍRÓ 2016).

6. Összegzés. Az 1971-ben megjelent Magyar utónévkönyv óta az utóneveink száma folyamatosan, hónapról hónapra bővül, és igen sok papíralapú, sőt már online utónévkönyv is készült. Nyugodtan mondhatjuk ugyanakkor, hogy mindegyik alapja, ötletadója, kiindulópontja LADÓ JÁNOS ötven évet megélt alkotása volt. A könyv legjobb összefoglalását MIKESY SÁNDOR adta meg: „Ha nevet kellene adnom neki, az »ellentétek könyvé«-nek nevezném: szakmai feladat ellátására rendelték, de szinte névkönyvvé sikeredett; hatósági segédletnek készült, de jobbára a nagyközönség forgatja; szűk körű kollektíva tervezte, de egy intézet felelős érte; egy személyhez kapcsolódik, de egy bizottság hozta a döntéseket; közösségi alkotás, de egyéni név alatt jelent meg; az anyakönyvvezetők számára kötelező, de azért nem hivatalos kiadvány; s végül hiányai ellenére keresztnévanyagunk immár nélkülözhetetlen leltára, amelynek hasznos hibái tökéletesítésre serkentik, túlhaladásra ösztönzik névszeinket” (MIKESY 1972: 372).

Hivatkozott irodalom

- BABÓ SZILÁRD 1948. *A hatályos anyakönyvi, házassági és vallásügyi jogszabályok*. Adó-, Illetékügyi és Közigazgatási Szakkönyvkiadó, Budapest.
- FARKAS TAMÁS 2006. *Keresztnévkönyvek – keresztnévtárak – keresztnévszótárak Magyarországon*. In: MÁRTONFI ATTILA – PAPP KORNÉLIA – SLÍZ MARIANN szerk., *101 írás Pusztai Ferenc tiszteletére*. Argumentum Kiadó, Budapest. 246–252.
- FARKAS TAMÁS 2019. *Keresztnévszótárak és utónévportálok. A magyar keresztnévanyag feldolgozása online és határok nélkül*. In: VÖRÖS FERENC szerk., *A nyelvföldrajztól a névföldrajzig X. Nevek a nyelvpolitikai küzdelemben. A 2019. június 8-i révkomáromi névföldrajzi tanácskozás előadásai*. Savaria University Press, Szombathely. 63–80.
- FÜLÖP LÁSZLÓ 2001. *Hiányoznak a magyar utónévkönyvből. Névtani Értesítő* 23: 55–57.
- KATONA GÉZA 1972. „Ladó: Utónévkönyv”-éről. *Állam és Igazgatás* 9: 860–862.
- KOVALOVSKY MIKLÓS 1969. *Az utónévjegyzék megrostálásának szempontjai*. Kézirat. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest.
- KOZÁK PÉTER 2014. *Ladó János. Névpont.hu*. <https://www.nevpont.hu/palyakep/lado-janos-4cce0> (2022. 10. 02.)
- LADÓ JÁNOS 1971. *Magyar utónévkönyv*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- LADÓ JÁNOS – BÍRÓ ÁGNES 1998. *Magyar utónévkönyv*. Vince Kiadó, Budapest.
- LADÓ JÁNOS – BÍRÓ ÁGNES 2016. *Magyar utónévkönyv*. Vince Kiadó, Budapest.
- LENGYEL ZOLTÁN 1917. *Magyar névkönyv*. Dick Manó Bizománya, Budapest.
- LŐRINCZE LAJOS 1969. Az 1967. évi anyakönyvi bejegyzések néhány tanulsága. *Magyar Nyelvőr* 93: 33–43.

- MIKESY SÁNDOR 1972. Ladó János: Magyar Utónévkönyv. Akadémiai Kiadó, Bp., 1971. 257 l. *Magyar Nyelvőr* 96: 388–392.
- Nem-magyar keresztnévek jegyzéke* 1893. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest.
- Nem-magyar keresztnévek jegyzéke* 1909. 2. kiadás. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest.
- UGRÓCZKY MÁRIA – BÍRÓ ÁGNES 1997. *Új magyar utónévkönyv*. BM Kiadó, Budapest.

RAÁTZ JUDIT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3675-3621>

ELKH Nyelvtudományi Kutatóközpont

JUDIT RAÁTZ, Ladó's Proper Name Dictionary is Fifty Years Old

This paper presents the volume Magyar utónévkönyv ('Book of Hungarian given names'), which has been well-known by the public, those choosing names for their offspring and those interested in first names for over 50 years. The author describes the prelude to the publication of this book. The paper discusses the legal framework regarding Hungarian proper name usage and discovers the anomalies of the 1960s. Because of those uncertainties, linguists and public administration experts formulated official lists of proper names. The paper describes how the dictionary of Hungarian proper names appeared under János Ladó's name in 1971 after extensive social, administrative and linguistic preparatory work. János Ladó's career, the dictionary's structure, the entries, the reception the volume received, and the criticisms expressed by some linguist colleagues feature in the paper. The book, which went through seven editions, needed to be revised and expanded several times due to changes in naming preferences and their regulation over the following decades. The paper also explores these trends in a short section.